

Pohorelský hlásnik^{2010/8}

informačné noviny Obce Pohorelá; ročník VI.; AUGUST 2010; - ZADARMO -

Banskobystrický
samostatný kraj

OPORA
POHORELÁ

FOLKLÓRNY VEČER POD ORLOVOU

Pohorelá, amfiteáter
piatok 27.8.2010
18:00 hod.

FS ŠUMIAČAN
skupina bývalých tanečníkov
SLUKU "KUBÁNKOV SEN"
DFS MLADOŠŤ
FS KRÁĽOVA HOĽA

Vstupné: 1,- €; deti do 6 rokov zadarmo

Obec Pohorelá v súlade s §16 ods. 9 zák. SNR č.
346/1990Zb. v znení neskorších predpisov
zverejňuje počet obyvateľov obce:
Počet obyvateľov obce Pohorelá (vrátane
miestnej časti Pohorelská Maša) k 20.8.2010:
2.379

**ZMENA STRÁNKOVÝCH HODÍN
NA OBECNOM ÚRADE V POHORELEJ**
V dobe od 2.9.2010 do 29.10.2010,
t.j. v mesiacoch september a október, budú
z technických príčin stránkové hodiny
na Obecnom úrade v Pohorelej v pracovných
dňoch od 8:00 hod. do 12:00 hod.,
t.j. každý pracovný deň dopoludnia.

Hračky z Pohorelej

1955 - 1980

Slovenské národné múzeum - Múzeum bábkarských kultúr a hračiek na hrade Modrý Kameň zbiera, uchováva a prezentuje hračky ako súčasť materiálnej kultúry. Viac ako jedno desaťročie vytvára múzejnú zbierku, ktorá by podávala obraz o vývoji a význame hračky v kultúre človeka s dôrazom na múzejnú dokumentáciu vývoja hračky na Slovensku, vrátane priemyselne vyrábaných hračiek. V 20. storočí sa tu vyrábali viaceré druhy hračiek, rozšírila sa aj výroba kovových hračiek, úzko kooperujúca s výrobnými podnikmi v Čechách.

Začiatky organizovaného vývoja hračiek v Československu spadajú do júla 1947, keď sa pri TOFE Albrechtice vytvorilo malé študijné oddelenie, z ktorého neskoršie vznikol Vývojový závod Priemyslu športových a technických potrieb v Prahe. Tento závod sa zaoberal aj vývojom hračiek. Jeho kolekcia hračiek bola na svetovej výstave v Bruseli v roku 1958 ocenená zlatou medailou. Zásluhou závodu začal v roku 1966 pravidelne štvrťročne vychádzať odborný časopis Hračka.

V roku 1975 bol Československý hračkárenský priemysel rozdelený do niekoľkých priemyselných odvetví. Hračky vyrábali národné podniky (57 %), výrobné družstvá (36 %), podniky miestneho priemyslu (5 %) a podniky riadené národnými ministerstvami školstva a kultúry (2 %). Výrobou hračiek sa zaoberalo asi 80 podnikov, z toho bolo 10 špecializovaných závodov, v ostatných výrobných podnikoch bola výroba hračiek len doplnkovou výrobou. Sortiment hračiek domácej výroby presiahol v Československu v tomto období až 3 000 druhov hračiek.

Medzi výrobné podniky na Slovensku, kde bola výroba hračiek len doplnkovou výrobou, patrili aj Strojsmalt Pohorelá. Závod v Pohorelej vznikol ešte v roku 1827. Po znárodnení v roku 1948 prešiel pod správu podniku Slovenské závody na smaltovaný a železný tovar so sídlom v Bratislave. V roku 1949 bol pričlenený k národnému podniku Kovosmalt v Trnave, v roku 1951 k národnému podniku Tatrasmalt Matejovce.

Výrobný sortiment podniku počas jeho existencie bol viackrát modifikovaný. V období tzv. slovenského štátu sa v závode vyrábali protiplynové filtre, plechové obaly a plechovky na konzervy. K tomuto sortimentu sa v roku 1940 pridružila výroba ľahkých stavebných dosiek lignos z heraklitu, ktorou sa závod zaoberal až do roku 1948. V roku 1954 začal vyrábať termoobaly, v roku 1955 hliníkový riad. Do roku 1962 tu vyrábali aj korunové uzávery na sklené zaväzacie fľaše. No v tom čase sa už výrobný program ustálil a začalo sa s výrobou hračiek. Z malej výroby v Gelnici prevzal Strojsmalt Pohorelá výrobu detských plechových vedierok, na ktoré najprv robili farebnú potlač, neskôr ich začali vyrábať kompletne. K prvým hračkám tu vyrábaným patrili plechové formičky. V roku 1955 začali po prvýkrát vyrábať detské kovové mechanické hračky. Rozšírila sa výroba hračiek poháňaných batériovými motorčekom. Prvé typy hračiek aj s výrobnou technológiou prevzali zo závodu TOFA Hejnice v severných Čechách. Boli to jednoduché mechanické detské pušky a autíčka na trojvoltové batérie. V roku 1957 začali vyrábať pásový traktor na pohon elektrickým motorčekom napájaným 4,5 V plochou batériou. Hračku navrhoval Vývojový závod priemyslu a športových potrieb v Prahe. Ostatné hračky vyrábané v závode navrhovali vo vlastnom konštrukčnom oddelení. V rokoch 1955–1966 sa dostávali na trh pod označením Tatrasmalt národný podnik Matejovce. Vyrábali sa z oceľového plechu, striekaného lakom. Vnútorne súčiastky sa vyrábali z hliníkového, alebo pocínovaného plechu a polyamidu.

(pokračovanie na 3. strane ...)

PODUJATIA V OBCI POHORELÁ

27.8. „Folklórny večer pod Orlovou“

5. ročník folklórného podujatia
(OZ OPORA; J.Pompura, M.Gandžalová)

28.8. „Po partizánských chodníčkoch“

autobusový zájazd do Liptovskej Tepličky
(ZO SZPB, Karol Vosko)

28.8. Pietny akt

kladenie vencov k pamätníku obetí vojen
pri príležitosti Výročia SNP
(kontakt: ZO SZPB, Karol Vosko)

28.8. „Hokejbalové leto“

2. ročník hokejbalového podujatia
pre širokú verejnosť na multifunkčnom ihrisku
(HK Pohorelá, A.Polák)

11.9. TURISTICKÝ POCHOD

„Clementisovou cestou“ Pohorelá - Tisovec
29. ročník diaľkového turistického pochodu
(OU Pohorelá)

18.9. „Bartkovci na Bartkovú“

9. ročník stretnutia a výstupu na hôľu Bartková
rodu Bartkovcov z celého Slovenska

1.FK HOREHRON – ročník 2010/2011

III. liga starší žiaci - skupina C – rozpis zápasov

3. kolo So 21.08.2010 10:00 H. Nemeč - Horehron
4. kolo Ne 29.08.2010 10:00 Horehron - Kováčová
1. kolo St 01.09.2010 10:00 Horehron - Brusno
2. kolo St 15.09.2010 10:00 Horehron - S. Ľupča
5. kolo So 04.09.2010 10:00 B. Štiavnica - Horehron
6. kolo Ne 12.09.2010 10:00 Horehron - Kremnica
7. kolo Ne 19.09.2010 11:00 Badín - Horehron
8. kolo Ne 26.09.2010 10:00 Horehron - Selce
9. kolo Ne 03.10.2010 10:30 Dudince - Horehron
10. kolo Ne 10.10.2010 10:00 Horehron - Žiar n. Hr. B
11. kolo So 16.10.2010 10:00 Hliník n. Hr. - Horehron

1.FK Horehron odohrá domáce zápasy na ihrisku v Pohorelej.

CELOROČNÉ:

NÁCVIKY A TRÉNINGY V TELOCVIČNI:

Streda 14:30 – 17:00

TANEČNÁ ŠKOLA J.Fábera - deti
(0911218459)

Streda 17:00 – 19:30

TANEČNÁ ŠKOLA J.Fábera -dospelí
(0911218459)

Utorok 14:30 – 15:15

DFS MLADOST – mladší žiaci
(Mgr.M.Huťová)

Štvrtok 14:30 – 15:15

DFS MLADOST – starší žiaci
(Mgr.G.Kanošová)

Piatok 20:00 – 21:30

Folklórna skupina Kráľova hoľa
(Mgr.K.Zibříková)

Piatok 16:00 – 18:00

NOHEJBAL - tréning
(L.Lihan)

Piatok 18:00 – 20:00

VOLEJBAL - tréning
(P.Pletka, J.Tlučák)

Štvrtok 15:30 – 18:00

STOLNÝ TENIS – tréning - deti
(Ing.M.Ridzoň)

Utorok 15:30-17:00 a Piatok 14:30 – 16:00

FUTBAL – tréning - žiaci
(Mgr.J.Šajša)

Pondelok 18:00-19:00 a Štvrtok 19:00 – 20:00

AEROBIK
(J.Ďuburová)

HRUDA

Mužská spevácka skupina FS Kráľova hoľa sa 14. augusta predstavila v Očovej na medzinárodnej prehliadke tradičnej ľudovej kultúry pod názvom "Očovská folklórna Hruďa"

Fide Open Pohorelá

Od 1.8. – 7.8.2010 sa konal
šachový turnaj už 10. ročník
šachového turnaja Fide Open
Pohorelá.

Oproti predošlým ročníkom turnaj bol v trvaní sedem dní za účasti 31 hráčov zo Slovenska a Čiech.

Na turnaji sa dvaja medzinárodní majstri /GM/ – **Likavský Tomáš** z Prievidze a **Mikuláš Maník** z Prešova. Turnaj prebiehal v príjemnom prostredí reštaurácie „Pod Orlovou“. Prvých osem šachovnic bolo zabezpečených pre online prenos na internete.

Partie sa dajú zhladať na stránke: chess.sk / turnaje / Fide open Pohorelá /prame prenosy.

Vítazom turnaja sa stal GM **Tomáš Likavský** pred **Mikulášom Maníkom** a **Vladimírom Giertlíom** z Podbrezovej.

Turnaj bol zároveň aj majstrovstvami kraja Banská Bystrica. Tu bol najlepší **Vlado Giertlí** z Podbrezovej, na druhom mieste sa umiestnil **Jozef Kanoš** z domáceho oddielu a tretí v poradí bol **Radim Pánis** z Veže Banská Bystrica.

Najlepší dochodca Peter Žbírka z Podbrezovej, najlepší domáci hráč – junior bol **Peter Kanoš** z Pohorelej a najlepšie dievča **AnnaMária Kotočová** z Pohorelej. Víťazi kategórii R-2000 **Jozef Kanoš**, R-2150 **Vlado Giertlí**.

Kompletné výsledky nájdete na hore uvedenej internetovej adrese.

Usporiadateľský šachový klub Orlová ďakuje sponzorom, bez ktorých by sa tento krásny turnaj nemohol uskutočniť.: Obecny úrad Pohorelá, Brantner s.r.o

UaPPS Pohorelá, Nákladná automobilová doprava Brezno, BARTRANS, Penzion Hron.

- Jozef Kanoš -

Prosíme člena FS, u ktorého je uložený
ornamentník FS, aby ho doniesol na
Obecný úrad v Pohorelej alebo umeleckej
vedúcej FS Mgr. Katarína Zibříkovej.

POLÍCIA UPOZORŇUJE

V uplynulých týždňoch došlo k prípadom v okrese Brezno, kde sa páchatel' dostal do bytu pod zámenkou, že je z daňového úradu a prišiel vrátiť preplatok. Páchatel' využil nepozornosť majiteľa a potom ukradol majiteľovi z bytu finančnú hotovosť.

Na to, aby sa páchatelia dozvedeli, kde sú ukryté peniaze, najčastejšie používajú zámenku, že prišli vyplatiť nejaký preplatok, majú len bankovku vyššej hodnoty, ktorú potrebujú rozmeniť pri vyplácaní preplatku, alebo prišli vyplatiť výhru zo súťaže (napr. Orion). Všímajú si poškodeného, kde ide po peniaze a snažia sa nejakým spôsobom odlákať jeho pozornosť, aby sa dostali k ukrytým peniazom alebo cennostiam.

Páchatelia týchto trestných činov sa zameriavajú hlavne na starších ľudí, ktorí žijú osamote.

Najčastejšie používané zámenky páchatel'ov sú:

- vyplatenie výhry,
- vrátenie preplatku za spotrebu vody,
- vrátenie preplatku z poisťovne,
- odpis vodomeru, skúšanie vodovodných batérií,
- hľadanie podnájmu,
- vyplatenie peňazí za účasť v odboji,
- kontrola telefónnych prístrojov (pevné linky),
- podomový predaj (najčastejšie predaj paplónov),
- kontrola ovocných stromov.

Predmetom ich záujmu sú peniaze, drobné predmety a zlato! Do bytov vnikajú najčastejšie v doobedňajších hodinách vchodovými dverami.

Polícia zároveň žiada občanov, aby nepúšťali cudzie osoby do bytov a veci vybavovali mimo bytu. Aby občania boli opatrní a vyžadovali si od pracovníkov potrebný preukaz, alebo oprávnenie pre činnosť od firmy, ktorú zastupujú, prípadne doklad totožnosti. Pri vpustení cudzích osôb do bytu, osoby nespúšťali z dohľadu.

Páchatelia tiež zisťujú, či sa niekto nachádza v byte tak, že prezvonia a v prípade ak niekto otvorí pýtajú si prácu, poskytnú nejakú pomoc alebo iným spôsobom majiteľa zahovoria. Ak týmto spôsobom zistia, že sa v bytoch na jednom poschodí nikto nenachádza, tieto násilne otvoria a vykradnú.

Polícia žiada, aby výskyt akýchkoľvek podozrivých osôb a vozidiel v blízkosti Vášho obydľia občania oznámili na tiesňovú telefónnu linku polície 158 alebo na najbližší útvar polície.

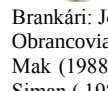

NOVÝ VYSIELAČ ORANGE

Po viacerých intervenciách starostu obce Ing. Jozefa Kalmana podporených petíciou občanov a podnikateľských subjektov pristúpil mobilný operátor Orange k zvýšeniu kvality mobilnej komunikácie v sieti Orange v obci Pohorelá a to vybudovaním novej základňovej stanice so systémom GSM antén. Nová stanica bude v najbližších mesiacoch postavená na súkromnom pozemku na okraji obce v lokalite nad Pasečou, cca 250 m južne od Domu smútku.

FUTBAL – ročník 2010/2011

TJ MLADOST POHORELÁ - Futbalový oddiel

Brankári: Jozef Šajša (1977), Milan Školník (1985)

Obrancovia: Jaroslav Haľak (1981), Martin Haluška (1973), Jozef Kanoš (1979), Ján Kyba (1974), Andrej Mak (1988), Marek Maťuš (1978), Jozef Maťuš (1981), Ján Rochovský (1980), Ján Šiman (1983), Maroš Šiman (1988), Róbert Tlučák (1975)

Záložníci: Andrej Baloha (1981), Jozef Ciper (1989), Jozef Garec (1971), Martin Gavura (1986), Jozef Kalman (1969), Miroslav Malecký (1981), Andrej Polák (1989), Peter Polák (1981), Miroslav Pompura (1984), Jakub Petro (1986), Ján Syč (1981), Branislav Tlučák (1980)

Útočníci: Ján Gálik (1985), Igor Kováč (1985), Martin Krešák (1986), Juraj Polák (1986), Marek Pompura (1985) Ján Tlučák (1985), Ladislav Hlaváč (1977), Vladimír Hlaváč (1978)

Tréneri: Jozef Šajša, Jozef Garec; Asistent: Jozef Kalman

Predseda klubu: Jozef Kalman; Manažér: Róbert Tlučák

Lekár: Elena Maťušová; Masér: Jozef Šiman

Dočasné obmedzenie premávky autobusov a automobilov v obci

Autobusy dočasne opäť premávajú len po autobusovú zastávku pred Maleckých po odbočku k poľnohospodárskemu družstvu. Zmenu je nutné vykonať z dôvodu zúženej cesty na ulici kpt. Nálepku, kde prebieha výstavba odbočiek kanalizácie a prechod autobusov týmto úsekom je nebezpečný. Ihneď po sprejznení cesty a rozšírení premávky autobusov budú občania informovaní miestnym rozhlasom.

Ďalej oznamujeme, že sa vykonávajú výkopové práce na výstavbe kanalizácie na ulici Orlovej. Počas výstavby bude premávka na tejto ulici obmedzená a v pracovnom čase bude cesta čiastočne uzavretá. Z tohto dôvodu žiadame občanov, aby svoje vozidlá neparkovali na ulici Orlovej. Taktiež žiadame občanov, aby rešpektovali upozornenia a dopravné značenie, na všetkých uliciach kde prebieha výstavba kanalizácie.

Prezident Slovenskej republiky rozhodnutím č. 311/2010 Z. z. na základe petície občanov prijatej 9. júna 2010 vyhlásil referendum a určil deň jeho konania na **sobotu 18. septembra 2010.**

Od 19. júla 2010 začal starosta obce a pracovníci Obecného úradu v Pohorelej plniť v stanovených termínoch úlohy obce uložené zákonmi za účelom prípravy a zabezpečenia tohto referenda. Na základe vypracovaného a schváleného harmonogramu organizačno-technického zabezpečenia referenda v referendových okrskoch v obci Pohorelá sú do prípravy, priebehu ako aj spracovania materiálov, volebných dokumentov, účtovných dokladov a výsledkov referenda zapojení všetci zamestnanci obecného úradu. Obecný úrad organizačne a materiálne zabezpečuje činnosť členov okrskových volebných komisií. Taktiež zabezpečuje vybavenie miestností pre referendum.

Právo delegovať do okrskových komisií v našej využilo všetkých 6 parlamentných strán a petičný výbor, ktorý inicioval referendum. Delegovaní členovia na prvom zasadnutí dňa 10. augusta 2010 zložili zákonom predpísaný sľub a žrebovaním si určili predsedov a podpredsedov komisií.

V obci Pohorelá boli v súlade so zákonom o referende vytvorené 2 okrsky na konanie referenda. Jeden v obci Pohorelá a jeden v miestnej časti Pohorelská Maša. **Pre všetkých občanov bývajúcich v obci Pohorelá (okrem Pohorelskej Maši) je zriadený iba jeden spoločný okrsek a miestnosť pre konanie referenda sa bude nachádzať v budove riaditeľstva Základnej školy s materskou školou v Pohorelej na prízemí. Pre občanov bývajúcich v miestnej časti Pohorelská Maša bude miestnosť pre konanie referenda zriadená v budove Lesnej správy.** Do 24. augusta doručí obecný úrad všetkým občanom oprávneným hlasovať v referende oznámenie o mieste a čase konania referenda.

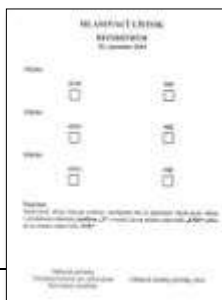
Zákon o referende umožňuje hlasovať v referende aj mimo miesta trvalého pobytu. Občan, ktorý v čase konania referenda nebude môcť hlasovať vo svojom okrsku, môže požiadať o vydanie hlasovacieho preukazu. **Hlasovacie preukazy sa vydávajú najneskôr do utorka 14. septembra 2010 na Obecnom úrade v Pohorelej (p. Tkáčiková) v čase úradných hodín.**

Vzor hlasovacie listka:

Referendum sa bude konať v sobotu 18. septembra 2010 v čase od 7:00 hod. do 22:00 hod. Občan hlasuje osobne, zastúpenie nie je prípustné. **Občan je povinný sa okrskovej komisii preukázať občianskym preukazom.**

Občan vo volebnej miestnosti obdrží okrskovej komisie hlasovací lístok a obálku. Na hlasovacom lístku bude 6 otázok a pri každej odpoveď ANO a NIE s rámčekom. V priestore určenom na hlasovanie (za „plentou“) v príslušnom rámečku značkou „X“ vyznačí, že na otázku odpovedá „ANO“ alebo že na otázku odpovedá „NIE“. Hlasovací lístok je platný, ak je správne označená odpoveď aspoň na jednu otázku.

Vzor hlasovacie listka:

V tomto referende občania rozhodnú o otázkach:

1. Súhlasíte s tým, aby Národná rada Slovenskej republiky zákonom zrušila povinnosť fyzických osôb a právnických osôb platiť úhradu za služby verejnosti poskytované Slovenskou televíziou a Slovenským rozhlasom?
2. Súhlasíte s tým, aby Národná rada Slovenskej republiky zákonom rozšírila možnosť prejednať konanie poslanca Národnej rady Slovenskej republiky ako priestupok na všetky priestupky podľa zákona o priestupkoch?
3. Súhlasíte s tým, aby Národná rada Slovenskej republiky ústavným zákonom znížila počet poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na 100 s účinnosťou od nasledujúceho volebného obdobia?
4. Súhlasíte s tým, aby Národná rada Slovenskej republiky zákonom ustanovila, že orgány verejnej moci môžu obstarávať osobné motorové vozidlá s obstarávacou cenou maximálne 40 tisíc eur?
5. Súhlasíte s tým, aby Národná rada Slovenskej republiky ustanovila možnosť voliť poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a poslancov Európskeho parlamentu prostredníctvom internetu?
6. Súhlasíte s tým, aby Národná rada Slovenskej republiky zákonom vyňala osoby poverené výkonom verejnej moci z možnosti uplatniť právo na odpoveď podľa tlačového zákona?

(pokračovanie z 1. strany ...) Vzorky výrobkov, ponukové katalógy ani iné písomné dokumenty o výrobe hračiek sa v závode nezachovali. Hračky z produkcie Strojsmaltu Pohorelá získalo Múzeum bábkárskych kultúr a hračiek od bývalých zamestnancov závodu počas terénneho prieskumu. Sortiment vyrábaných hračiek zostavovali podľa konkrétnych hračiek získaných do zbierkového fondu múzea, ponukových listov, papierových obalov s údajmi a z plechových matric. Podarilo sa im získať mechanické hračky na pohon zotrvačnickým strojčekom (Auto Škoda 1200, Auto Škoda 1200 Šport, Auto Hviezda, závodné autíčko AZ-3, raketa skúter), mechanické hračky na pohon elektrickým motorčekom (pásový traktor, bager, buldozér, dopravník). Okrem toho múzeum získalo osem druhov mechanických zbraní na prúžni, dva druhy šablí, tri druhy vedierok, dvadsaťtri hliníkových nádob, záhradnícke náradie (motyčka, lopatky, hrable), tri druhy formičiek – „tvorítok“ a vrtuľku. K 31. decembru 1966 došlo k odlúčeniu závodu zo zväzku národného podniku Tatrasmalt Matejovce. Závod bol osamostatnený a priamo začlenený pod Generálne riaditeľstvo Strojsmalt Bratislava. V tomto období došlo k zmene výrobného programu závodu, ktorý pokračoval v rokoch 1971 – 1975. Nosným programom výroby sa stali vykurovacie a varné zariadenia, elektrické spotrebiče, regulačná technika. V prvých rokoch po odlúčení pokračovala aj výroba hračiek s inovovaným a rozšíreným sortimentom. Časť hračiek sa vyrábala na export a dostávala sa aj na západný trh, najmä do Veľkej Británie. Na trh sa dostávali pod novým označením OMNIA KOTOM. V rokoch 1966–1975 vyrábali v závode okolo 30 druhov hračiek v troch výrobných dielnach. Dve dielne boli priamo v závode, tretia bola zriadená v bývalej pohorelskej škole. Dielne sa špecializovali na mechanické hračky na pružinový a zotrvačnický strojček a ostatné hračky vyrábané z plechu – záhradnícke potreby, vedierka, formičky a iné. K už vyrábaným typom mechanických hračiek pribudli: kozmická raketa, autobus, lietadlo Titan, traktor T 68, ventilátor a sušič vlasov na 4,5 V batériu, ťahač so závesmi, raketová rampa Lunik, kozmonaut v kabíne modulu, polievacia krlha a ďalšie. Aj pri týchto hračkách bol naďalej základným výrobným materiálom plech. Len pri niektorých druhoch sa využívala kombinácia plechu a plastov – polyamid (Škoda 1000 MB, sušič vlasov). K 1. januáru 1974 závod na návrh GR Strojsmalt priznala FMVS Praha podnikový štatút a podnik dostal názov Strojsmalt Pohorelá, národný podnik Pohorelá. V rokoch 1976 – 1980 výrobný program zamerali na programové spínače, vyhrievacie články pre akumuláciu pece. V tomto období došlo k postupnému utlmovaniu výroby hračiek až k jej úplnému zastaveniu. Poslednými vyrábanými hračkami v rokoch 1979–1980 boli poľovnícka puška a samopal so zásobníkom. Počas výroby hračiek bol najväčší záujem u odberateľov o pásový traktor (ročná výroba 50–60 tisíc kusov), samopal so zásobníkom, vedierka, záhradnícke náradie, autíčka a poľovnícke pušky. Časť výroby hračiek bola zo Strojsmaltu presunutá do výrobných družstiev. Plechové vedierka prevzalo Výrobné družstvo invalidov v Pliešovciach, kde pokračovala ešte jeden rok a potom pre zastaranosť techniky zanikla, časť prešla do Prešova. Výroba väčšiny obľúbených pohorelských plechových hračiek zanikla v roku 1980 celkom. V roku 2004 získalo múzeum do zbierkového fondu 25 druhov hračiek, vyrábaných v Pohorelej. Z toho sedem z rokov 1955–1966, 14 z rokov 1967–1974 a štyri po roku 1974. V zbierke hračiek múzea sú zastúpené všetky základné skupiny vyrábaných hračiek. Napriek tomu sa múzeum snaží o získanie ďalších, pretože podľa doterajšieho výskumu bol závod v Pohorelej najväčším výrobcom mechanických hračiek na Slovensku v druhej polovici 20. storočia.

SPOLOČENSKÁ RUBRIKA

JUBILANTI

- 91 rokov
10.8. **Mária Krajčíková**, Nová 376
- 86 rokov
11.8. **Anna Glejdurová**, Kpt.Nálepku 185
- 85 rokov
14.8. **Karol Baksa**, Kpt.Nálepku 101
- 75 rokov
14.8. **Ján Datko**, Kpt.Nálepku 34
- 70 rokov
24.8. **Anna Kanošová**, Kpt.Nálepku 73
- 65 rokov
10.8. **Mária Halajová**, Clementisova 787
31.8. **Jozef Pompura**, M.R.Štefánika 695
- 60 rokov
22.8. **Šimon Hlavatý**, Clementisova 755

MLADOMANŽELIA

- 10.7. **Monika Schillerová**, Kpt.Nálepku 260
a **Ján Škút**, Heľpa
- 24.7. **Mariana Bugajdová**, Orlová 563
a **Marián Hlavatý**, Clementisova 755

NOVORODENCI

- 16.7. **Kristián Čonka**, Za Hronom 827
- 26.7. **Natália Tešlarová**, Clementisova 728

ZOMRELÍ

- Anna Hlaváčiková**, rod. **Funková**
Pohorelská Maša 53
(* 23.5.1923 - † 5.7.2010)
- Tomáš Hráč**,
Orlová 605
(* 6.3.1946 - † 5.7.2010)
- Mária Poláková**, rod. **Syčová**
Za Víšok 243
(* 6.2.1922 - † 11.7.2010)

ŠKODY PRI ZÁPLAVÁCH

Výdatné júnové dažde spôsobili škody aj na našich obecných cestách. Takýto výmol vznikol v Pohorelskej za železničných priecestím na prístupovej ceste k cintorínu. Takmer meter hlboký výmol voda vyhlbila aj na ceste v Krivom potoku. Prvotné narušenie týchto ciest však spôsobili Železnice SR, keď cez cestu prekopali odvodňovací jarok a v ceste v Krivom potoku bola narušená mechanizmami pri ťažobnej činnosti ťumiackeho Urbáru.

Obidva úseky sme opravovali v rámci aktívnych prác evidovaných nezmestnanými za pomoci firmy Combin B.Štiavnica.

V minulých častiach sme uviedli naše staré slová, pochádzajúce z iných jazykov, ktoré sa bežne používali a niektoré z nich zachovali v našej gvare dodnes. Teraz by som Vám rád pre zmenu priblížil zopár porekadiel, ktoré som si poznačil alebo zapamätal, tak ako som ich počul. Tak napr.:

Koho kosa prfša, tego luka šyrša.
Keť pamboch da, aj z motyky vystrel'i.
Doba dobe najd'e, aj keď slonko zajd'e.
Modrę ocy panske, ale so cyganske.
Buchnol se do nej jak vol do kopy siana.
Kupil za pjat' pal'cof a za šaste dloň.
Nę tego ptački chto ich vē, ale chto ich zę.
Mala hrpka pyta vjác.
Hladi jak tele na novę vrata.
Možę trava psom rosnoť, keť koņe vydechnoť.
Tel'i je jak za groš žymlik.

Pošępty bōbu a nahlas krup.
Pre každę opicę ma pamboch truhl'icę.
Triařena hus zagaga.
Lepšy kus chľeba jako pęro za klobukęm.
Picha na ulicy a ho..o v truhlicy.
Đe se dva bijo, treťi se ryhočę.
Zarękanęo chľeba najvjačy kus.
Komu kačka, komu hus.
Robit' najlepšy naučy brezovy prut.
Posmeval se kotěl paņvi a obidva byľi čarni.

Nabuduce Vám pripomenieme, ako sme pri drobných susedských sporoch a škriepkach vedeli kliať a „preprašať“.

Z obecnej kroniky:

(pozn.: výpis záznamov z kroniky je bez gramatických a štylistických úprav)

1950 - ZMENA TAJOMNÍKA MNV: Doterajší tajomník Ján Doboš bol služobne pridelený na Okresný národný výbor do Brezna, kde sa stal prednostom referátu pre vnútorné veci. Od 24. júla 1950 stal sa tajomníkom v Pohorelej Baláž Karol zo Šváboľky.

STAVBY RODINNÝCH DOMKOV: V roku 1950 sa vystavilo 12 rodinných domkov v úhrnej cene asi 1 milión Kčs.

AKČIA 5M: Bol splnený plán v rámci 5M a to hradenie (regulácia) bystriny Kompanica, tečúcej cez našu obec. V akcii 5M bola tiež prevedená oprava obecných ciest svojpomocou občanstva.

ALKOHOLISMUS: 5% dávka zo sumy za odpredané nápoje v roku 1950 činila 298.467,-Kčs.

Verejné zdravotníctvo: Okresným lekárom bol Dr. Horváth z Brezna. Obvodným lekárom bol Dr. Anton Longauer z Hĺpky. Okrem bežných každoročne sa opakujúcich zdravotných opatrení v roku 1950 bol prevedený výskum strumy.

FILMOVANIE FILMU BOJ SA KONČÍ ZAJTRA: V čase od 27. júla 1950 do 24. augusta bolo v Pohorelej veľmi rušno. Československá filmová spoločnosť filmovala tu v Pohorelej film najprv pomenovaný „Prielom“ pozdejšie premenovaný na „Boj sa končí zajtra“. Filmári boli ubytovaní v škole na Sihle a vo fare. V miestnej obci odohrali sa mnohé udalosti, v ktorých vedúcimi boli občania z Pohorelej za stávky pri stavbe železnice z Červenej skaly. Pri filmovaní účinkovali aj vojaci. Filmová spoločnosť usporiadala dňa 26.VII.1950 zábavu z kultúrnym programom, tak tiež, 19. Augusta 1950 rozlúčkový večierok v prírode. Obyvatelia pri filmovaní účinkovali a slušne si zarobili. Filmová spoločnosť sľúbila dodať charakteristické snímky udalostí, ktoré sa tu odohrali pre potrebu obecnej kroniky, ale potom nič nedodala.

DIVADLO: Uvádzam divadelné predstavenie, akých býva tu zriedka a to divadlo usporiadané v prírode „Na hrabloch“, ktoré usporiadala miestna ČSM. Bolo to 17. septembra 1950, kedy bola v prírode i zábava.

NEZAMESTNANOSŤ: Nezamestnanosť nebola, práve naopak každoročne je nedostatok pracovnej sily.

RÁDIO KONCESIE: Pre posúdenie kultúrnych a všeobecných pomerov v obci je i počet rádio-prijímačov v obci. Tak v roku 1950 ku dňu 31. Decembru bolo dovedna 203 rádio-koncesií.

1960 – OPIS OBCE: Súčasné hospodárske a zárobkové pomery odrážajú sa na celkovom živote obyvateľov obce a vôbec sa nedajú prirovnať k pomerom za bývalých kapitalistických režimov. Tá časť tzv. folklóru, ktorú tvorili málo svetlé a vzdušné domy – drevenice rapídne mizne. Postupne sa vŕajú a na ich mieste vyrastajú pod usilovnými rukami občanov moderné murované rodinné domčeky. Nové domy pribúdajú aj tam kde doteraz ešte nijaké nestáli. Tak sa obec rozrastá na všetky strany, počnúc k železničnej zastávke, ktorá je už teraz vlastne v dedine. Potešiteľné je, že v tomto roku bolo dokončených veľa nových domkov, do ktorých sa nastahovali ich majitelia. Nové domy sú stavané tak, že na prízemí (niekedy v suteréne) je obyčajne jedna – dve izby, kuchyňa, pracovňa a pivnica. Nad tým sú dve – tri izby, kuchyňa, špajza a chodba. O takomto bývaní sa predtým tunajším obyvateľom ťažko mohlo aj len snívať.

Po dlhšej prestávke začalo sa 11. júla 1960 pokračovať vo výstavbe obchodného domu, ktorá sa začala r. 1959.

Tempo výstavby je dosť pomalé (pracovali zväčša len dvaja pracovníci) a do konca decembra je dokončená len hrubá stavba.

Aj v dokončení požiarnej zbrojnice sa pomaly pokračuje. Boli urobené stropy, betónová dlažba v prízemí, sušiaci veža a inštalácia elektrického vedenia. Tak budova, ktorá by mohla slúžiť viacerým účelom, nie je dokončená ani do konca roku 1960. Na jar v mesiaci apríli rozšírila sa aj sieť verejného vodovodu a to z Novej ulice k domu Jozefa Vojtku v dĺžke asi 150 m.

V jesenných mesiacoch a v zime, kým sa dalo robiť rozširovalo sa postupne potrubie vodovodu po druhej (východnej) strane hlavnej ulice od železničnej zastávky až po horný hostinec. Všetci obyvatelia bývajúci na tejto strane dali si urobiť domové prípojky, väčšinou pravda len do dvora, keďže v obci nie je ešte verejná kanalizácia.

Ešte je hodno spomenúť výstavbu bytových jednotiek v osade Pohorelská Maša. Tu stavajú dva obytné jednoposchodové domy s bytmi pre zamestnancov závodu Tatrasmalť.

Pri železničnej zastávke bol vybudovaný nákladom MNV pevný drevený most k novým domom ponad potok a tiež most cez Hron k domkom obyvateľov cigánskeho pôvodu, ku ktorým bola tiež predĺžená sieť elektrického vedenia.

HOSPODÁRSTVO – POĽNOHOSPODÁRSTVO: V poľnohospodárstve sa doteraz v prevažnej miere pracuje na základe súkromného vlastníctva pôdy. V spôsobe obrábania nenastali zvláštne zmeny. Pokrokom je azda používanie minerálnych hnojív vo väčšom množstve. Čiastočne je to však aj východiskom z núdze, pretože prirodzeného maštalného hnojiva v dôsledku poklesu stavu hovädzieho dobytku je značne menej. Pestujú sa v tunajšom kraji obvyklé plodiny: zemiačky, raž, jačmeň a ovos. Výnosy v r. 1960 boli celkom nízke pre nepriaznivé počasie, čo do značnej miery zapríčinilo aj horšie plnenie predpísaných dodávok na štátny výkup. Stav hospodárskych zvierat k 31. XII. 1960 (resp k 1. I. 1961) boli nasledovné: Hovädzí dobytok 1233 kusov; kozy a capy 8; z toľo kráv 668; sliepky a kôhúty 1450; ošípané 603; ovce 302; koňe 103; Tendencia počtu je stúpajúca. U ošípaných sa konalo preventívne očkovanie proti obrne a červienke.

Od novembra 1959 je v obci zavedená umelá inseminácia u hovädzieho dobytku, pri ktorej sa vykazuje 75% plemenitba, zatiaľ čo prirodzená plemenitba bola len 60%. Aj náklady pri umelnej inseminácii klesli na 35.- Kčs od kravy, kým na chov býkov sa platilo až 60.- Kčs od kravy a bolo treba držať 8 – 9 býkov. Umelú insemináciu vykonáva jeden pracovník odborne vyskolený. Chov koní – zrieďať sa vyskytuje len v ojedinelých prípadoch.

O zdravotný stav hospodárskych (a iných) zvierat sa stará veterinár so sídlom v Pohorelej, pravda s obvodom niekoľko obcí, ktorým je Martin Kamzík, rodák zo Šumiaca.

Máte doma staré fotografie Pohorelej, Pohoreľčanov, či udalosti spojených s Pohorelou? Zapožičajte nám ich na zoskenovanie pre archív Obecného úradu v Pohorelej, my Vám ich vrátime. Poďte sa so spomienkami zachytenými na fotografiách s čitateľmi Pohorelského hlásnika i internetových stránok.

Pohorelský hlásnik – informačné noviny Obce Pohorelá; reg.č. OÚ-OMT/1/95; číslo 2010/08, ročník VI., - nepredajné - vydáva Obecný úrad v Pohorelej; Príspevky na: OÚ Pohorelá, Nová 392, 976 69 Pohorelá; 048/6196102, oupohorela.jpompura@mail.t-com.sk